

PRESBITER

TARTALMUNKBÓL

- A fogyatékos élet értéke
- Horvátországban jártunk
- Ajánlás
a presbiterválasztáshoz
- Pünkösdi önvizsgálat
- Emlékezetes presbiterek

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

VII. évfolyam 3. szám

BUDAPEST

1999. május–június

Kérjük Isten áldott Szentlelkét!

Kálmán Attila

Egyházunk krízisben van.

A krízis azonban nem katasztrófa.

Sokkal inkább lehetőség. Átalakulásra, fordulatra, akár ébredésre, felemelkedésre is.

Hogyan történt ez közel kétezer évvel ezelőtt az első pünkösden, Jézus Krisztus egyházának megalakulásakor?

„És mikor a pünkösöd napja eljött, mindnyájan egy akarral együtt valának” (ApCsel 2,1.)

Valószínűleg nekik sem volt könnyű „egy akarral együtt lenni”, pedig ők csak tizenketten voltak, személyesen ismerték a Mestert, élő tanúi voltak csodatételeinek. Hittek azonban Uruk ígretében: „vesztek erőt, minekutána a Szentlélek eljő reátok”.

Képesek vagyunk-e ma „egy akarral együtt lenni”?

Saját erőből aligha.

Pedig sokak tapasztalata szerint ma is kiáradhat a Szentlélek, ma is történnek csodák, újjászületések. Nem csupán egyéneknél, hanem kisebb-nagyobb közösségek életében is.

Ha mi is úgy, mint egykor a jeruzsálemi gyülekezet, állhatatosan tartunk „...az apostolok tanításában, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban”. Mind a négy alaptevékenységben, maradéktalanul. Csak így válhatunk a pünkösdi Lélek szerint egyházzá, amelyben Szentháromság Istenünk dicsőítésének jut a főszerep. Csakis „így találhatunk kedvességet az egész nép előtt” (ApCsel 2,42. és 47.)

Azokban az országokban terjed igazán az örömhír, az evangélium, amelyekben nem félnek a Lélek áradásától, a különböző karizmáktól. Amelyekben az egyházat nem belső harcok kötik le, kicsinyes kakaskodások érdekcsoportok, irányzatok között, hanem tudomásul veszik, hogy a Lélek „nem dolgozik kaptafára”, azaz egy-egy ember más úton-ösvényen is eljuthat Jézus Krisztushoz, nem csupán azon, amelyiken engem magához segített.

Istenben, az Atyában sokan hisznek

adatott, engem igaz hit által Krisztusnak és minden Ő jótéteményének részesévé tesz, vigasztal és velem marad mindörökké.”

Az is ajándék, ha felismerjük, hogy rossz úton járunk. Az is, ha útvesztéseink után újra meg újra más-más irányban indulhatunk, új lehetőségeket kapunk.

Ilyen új lehetőség az ideai presbiterválasztás is. Ha imáinkban, tanácskozásainkban a Lélektől kérjük az útmutatást, akkor reményeink szerint valami jó jöhet ki az egészből.

Megerősítése azoknak, akik alkalmasak rá, akarnak és tudnak továbbra is presbiterként dolgozni. Tiszteletbeli presbiterként, tiszteletbeli gondnokként megbecsülés jut azoknak, akik köztiszteletnek örvendenek huzamosan végzett lelkiismeretes szolgálatuk alapján, de megfáradtak. Végül lehetőség alkalmasabb személyek munkába állítására azok helyett, akik nem akarnak vagy nem tudnak a továbbiakban rendszeres gyülekezeti szolgálatot vállalni.

Gondos előkészítés után, a Lélek vezetését kérve feltehetően meg fognak erősödni gyülekezeteink a tisztújítás során, nem pedig széthullanak sértődések, civakodások miatt. Szeretnénk, ha az egyéni megtéréseket közösségeink újjászületése követné. A helyi „rőzselángokból” „valami nagy-nagy tüzet kéne rakni, hogy melegednének az emberek”. De nem emberi erőlködésből, mert csak a Szentlélek kiáradása, világossága és tüze tudja igazán fölmelegíteni, élőbbé tenni mindnyájunk hitét.

olyanok is, akik nem találkoztak az élő Krisztussal, a Szentlélekkel pedig végképp nem tudnak mit kezdeni. Pedig eleink a Heidelbergi Kátéban már a XVI. században is egyértelműen fogalmaztak: a Szentlélek „az Atyával és a Fiúval egyenlőképpen örök Isten. Ő nekem is

Adrián Varga

„Féltő szeretettel”

Dr. Bölskei Gusztáv debreceni református püspök, a Zsinat lelkészi elnöke március 26-án fax-táviratot küldött a Jugoszláviai Református Keresztény Egyház püspökének, **Csete-Szemesi Istvánnak**. Ebben kifejezte: „*Féltő szeretettel és aggodalommal figyeljük a Jugoszláviában folyó eseményeket. Veletek együtt imádkozunk azért, hogy a fenyegetettség idején Isten oltalmazó szeretete óvjon benneteket és a Jugoszláviai Református Keresztény Egyház minden tagját.*”

Válaszában Csete püspök beszámolt arról, hogy „... amikor ezeket írom, a szíréna éppen lefúj egy légiriadót. Tegnap hajnali négykor a 20 km-re fekvő Kula városkából hallatszottak át a rettenetes detonációk. Öt olyan várost ért légitámadás eddig, ahol református hívek is vannak. Pancsován, mondta az ottani lelkész telefonon, tőlük egy 1 km-re fekvő középiskolát is eltaláltak... Szerencsére nincs tanítás, és az épület üres volt”.

Katé naptár

Áldozócsüdtörtök

Igék: Lukács 24,50-51; ApCsel 1,9; Mát 26,64; Mk 16,19; Róm 8,34; Zsid 4,14; 7,24-25; 9,24; Ján 17,24; Ef 1,13; 2,6; 4,10; Kol 3,1-3.

Kérdés-felelet: Heidelbergi Káté 46; 49; 50-52.

46. kérdés: Hogy érted azt, hogy „felméne mennyekbe”?

Felelet: Hogy Krisztus a földről tanítványainak szemeláttára emelkedett fel az égbe, és a mi javunkra ott van, miglen ismét eljövend ítélni eleveneket és holtakat.

51. kérdés: Mit használ nekünk a mi Fejünknek, Krisztusnak ez a dicsősége?

Felelet: Először, hogy Szent Lelke által mireánk, tagjaira mennyei ajándékokat áraszt; továbbá, hogy hatalmával minden ellenség ellen oltalmaz és megtart.

Énekek: 358-361.

Pünkösöd

Igék: Mát 28,19; ApCsel 5,3-4; 1Kor 3,16; ApCsel 2,17-18; Jóel 2,28; Róm 8,9; Gal 4,6; 1Kor 12,3; 2Kor 1,21-22; Ef 3,16-17;

Kérdés-felelet: Heidelbergi Káté 53.

53. kérdés: Mit hiszel a Szentlélekről?

Felelet: Hiszem először, hogy Ő egyenlő örök Isten és Atyával és a Fiúval. Másodszor, hogy Ő nekem is adatott, engem igaz hit által Krisztusnak és minden Ő jótéteményének részesévé tesz, vigasztal és velem marad mindörökké.

Énekek: 368-377.

Pünkösdi ima

Uram! Áldott légy az egyház születésnapjéért, pünkösdéért. Áldott légy, hogy Megváltónk teste – az egyház – itt van közöttünk. Nyisd meg egeidet, áraszd ki Lelkedet! Mennyei Galamb, égből jövő Tűz, Jstennek Lelke, jöjj, mert szívünk és az egész világ békétlen, beteg, közönyös. Jöjj és szállj reám! Jöjj és zúg végig az egész világon, egyházadon. Jöjj és keresztelj meg minket tűzzel. Hatalmaddal, erőddel ragadj meg engem, ragadd meg egyházamat, hogy lehessen én is, egyházam is az Jgazság oszlopa és támasztéka, hogy magasra emelhessük a Krisztust, hogy mindenki meglássa, megismerje és eljöjjön a Te Országod.

Szentlélek Úr Jsten! Jöjj mint harmat, csendes eső és termékenyítsd meg lelkemet hittel, szeretettel. Vigasztalásnak Lelke, jöjj, a sérelmes szíveket kösd be, s minden hidegséget űzz el, ama mennyei szent tűzzel, Amen.

(Amerikai magyar reformátusok imája)

A pünkösdi ünnepkör

Azt hangsúlyozza: a „Krisztus-esemény” nincs lezárva; Szentlelke által Ő tovább végzi munkáját.

Az áldozócsüdtörtökre következő vasárnapot, amelynek latin neve *Exaudi*, a régi magyarok *váróvasárnapnak* nevezték. A református igehirdetés is a pünkösöd felé fordul, mint ahogyan az úrvacsora ünnepelésére általában fölhívjuk a figyelmet a megelőző héten. Így a *pünkösöd hete*, amelyet a *Szentlélek ádventjének* is nevezhetünk, előkészületi idő arra, hogy az ünnepben az Ige és a sákramentum a Szentlélek erőközléseivé legyenek. *Kálvin* hasonlata jut eszünkbe: a Nap sugaraival beragyogja a földet, hogy annak gyümölcsseit létrehozza és növelje. Miért lenne hatástalanabb „Krisztus Lelkének sugárzása a tekintetben, hogy az Ő testének és véreinek közöltetését reánk átszarmasztassa?” (*Institució*, IV.17,12). Ezért fontos az előkészítő áhítatokon, bűnbánati istentiszteleteken való részvétel, mert tényleg „a Szentléleknek, a legjobb Mesternek az iskolája az”, amelybe járnunk kell (*uo*. IV.17,36).

Régi, szép szokás volt a református templomoknak az ifjúság által végzett nagytakarítása (a toronytól a kamráig). Német hittestvéreinknél most is megvan ez a szokás, aminek során virágokkal és nyírfaágakkal díszítik föl az ünnepre a templomot. Igaz, *Luther* így fordítja a zoltárverset: „Virágcsokokkal díszítsétek az ünnepet el az oltár szarváig” (*Zsolt* 118,27). Ennek megfelelően kezdődik *Schmolck* alsó-sziléziai pap-költő (1672–1737) pünkösdi éneke is:

*Hulljon virágszőnyeg,
Kedves Vendég jó meg,
Öröm tüze, gyűlj!*

Szénási Sándor

Az Ige körül

Elkerülhető helyzet vagy elérhető kegyelem

Lukács 23,39–43

A korabeli keresztfeszítés az emberi ítélet végrehajtásának a módját és az elítélt földi életének befejezését jelentette. A gólgotai ítéletvégrehajtás nem a döntéshozó emberi elképzelése szerint valósult meg. A három kivégzett földi életét három eltérő módon fejezte be.

A bal oldalon megfeszített lator azért akart szabadulni, hogy folytathassa azt az életformát, amelyben eddig élt. A mellette megfeszítettben az Isten Fia őt csak annyiban érdekelte, hogy képes-e a kereszttől megszabadítani. Ha valóban Ő a Messiás – szólt a provokáló hang –, akkor szabadítson meg! Állapotát csupán egy kellemetlen *helyzetbe* kerülésnek tekintette. Élete a legkülönbözőbb reménytelen helyzetek sorozata volt. Eddig saját erejéből sikerült ezekből kiszabadulnia, most ezt az Isten Fia tegye meg vele. Akkor legközelebb már jobban vigyáz. Magát is megmenhethet – tanácsolta –, és akkor az én régi utamat együtt járhatnánk. Ha „*helyzetbe*” kerülnek, segítené abból kilábalni. Én meg arra vigyáznék, hogy ne vigye túlzásba. Ha ismét elítélik, mi lesz velem? Szükségem van a túlzásmentesre, aki csak engem segítve, velem él. Ilyen feltételek mellett hangzott el a kompromisszumra készség: mentsd meg magadat is! A gúnyolódó tömeggel egybecsengő a kívánsága: szállj le a keresztről, ne halj meg! Így én is élhetek! Mit kezdek egy halott Messiással. Az önmagát megszabadítani képes megfeszített csodatettére kíváncsi. Váltásigot nem igényelt. Élni akart, ahogy eddig. Halálban marad!

Jézus szóra sem méltatta a lator régi útját folytatni kívánó utolsó kérését. Sok meg nem hallgatott imádságunknak nem ez a fajta kérés az oka?

A másik lator belátta, a büntetés tettének jogos következménye. Az ítélet végrehajtásával azonban büntetett lesz. Ő azonban nem büntetett, hanem kegyelmezett szeretne lenni! Az elkövetett bünt nem kisiklott helyzetnek minősítette, ezért tekintette büntetését jogosnak. Ő is szeretne szabad lenni, de a büntől szabadulásra vágyik. A büntől nem a letöltött büntetés, hanem a kegyelem tehet szabaddá. Kegyelmet az adhat, aki mások bűneit hordozva ártatlan, mint Jézus. Ez a felismerés kegyelemért kiáltással erősödött: emlékezzél meg!

A kegyelmet nyújtó visszaemlékezik a kegyelemért folyamodóra. Ő ismeri övét. Isten Országát polgárává senki sem válhat születéssel vagy honosítással. Országának tagjai a kegyelmet kérők közül és azt elfogadókból állnak.

„Velem leszel!” – ez a mennyei állampolgárság dokumentuma. A lator élete utolsó perceiben jutott Isten Országát állampolgárai közé. Élete nem halállal fejeződött be a kereszten!

A középső kereszten függött Krisztus, aki harmadnapon feltámadott. A *kereszt* azóta is a *kegyelem jele*. A két lator a végrehajtott büntetésük bitófáján függött. Jézus keresztre feszítését a kereszt vállalása előzte meg, amiért az Atya melletti trónra került (Zsid 12,2). A *bitófák szánalomra vagy kárörvendésre, a kereszt* – ott is és azóta is – döntésre készlet. A keresztről szóló beszéd Isten ereje és bölcsessége (1Kor 1,18).

Mellette döntés: emlékezzél meg!; ellene: szállj le, szabadíts meg! Aki hátat fordít a keresztnak, az a kiáltozó tömeggel azonosul, aki szembe néz, hallja a győztes jelentést: elvégeztetett!

A bibliaórán több hozzászóló a kereszt döntést kényszerítő erejéről tett bizonyosságot.

A lator példája szerint *a halál előtt is üdvösségre lehet jutni*. Senki sem ismeri azonban sem halálának percét, sem halála előtti utolsó percét. Ezért a *kegyelemért kiáltás kínálkozó lehetőségével még ma kell élni*. Jézussal a „paradicsomban” lét a bűnök megbocsátását, a kegyelemben részesülést jelenti. A kegyelemben részesülés állapotába kerülésnek nincsen várakozási, sorbaállási ideje, azonnal teljesül, még ma!

Boldog felismerésként hangzott el, hogy *Krisztus a kereszten teljesítette, amit önként vállalt és vállalta azt, amit más nem tudott teljesíteni*.

Bizonyágtételként hangzott el, hogy *a keresztnak hátat fordítva nem tudok hová menekülni*. A kereszt felé nézve nem tudok mást mondani: emlékezzél meg! A kereszt azonban nemcsak a megbocsátás királyi széke, hanem a megfeszítés helye is, ahol az indulatok, szenvedélyek, a kívánságok kerülhetnek a keresztre, hogy ha a Lélek által élünk a Lélek szerint (Gal 5,24). Minthogy az apostollal együtt dicselkedhetünk Jézus Krisztus keresztségével, aki által megfeszítettet a világ számunkra és mi is a világ számára (Gal 6,14). Visszaemlékező, másokat biztató boldog bizonyágként merült fel az egykori kérdés: Értem? De én mindent megtettem ellene. Bensőm és a környezet hatására kiáltottam: feszítsd meg! És hogy helyettem... hogy Isten Fia... hogy feltámadt... hogy megjelent övéi előtt... mindez egyszerre érthetővé vált azután az őszinte, már imába torkolló felkiáltás után: *ne feledkezzél meg rólam!*

Az imádságokban a személyes döntésen alapuló, a kereszten nyújtott kegyelem elfogadásával, ismételt elfogadásával ajánlották fel szíveiket az Úrnak a testvérek.

Dr. Cseh Lajos

Igéről-Igére

Tanuljunk naponta egy Igét!

Pál

apostolnak a korinthusi gyülekezethez írott első levele 11–16. fejezete alapján

11,23: „Mert én az Úrtól vettem...”

11,30: „Ézért erőtlének és betegek közöttetek sokan...”

12,11: „De mindezt egy és ugyanazon Lélek munkálja...”

12,27: „... Krisztus teste vagytok és egyenként annak tagjai...”

13,13: „... úgy fogok ismerni, ahogy engem is megismert az Isten.”

14,3: „... azt adtam át nektek, amit én magam is kaptam...”

15,14: „Ha Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetek is.”

15,44: „... feltámasztatik lelki test...”

15,50: „... fáradozásotok nem hiábavaló az Úrban.”

16,9: „... mert nagy és sokat ígérő kapu nyitott előttem...”

16,13: „Vigyázzatok, álljatok meg a hitben...”

*

Máté

evangélium 1–13. fejezete alapján

1,21: „... azt nevezd el Jézusnak, mert ő szabadítja meg népet bűneiből.”

2,11: „és leborulva imádták őt.”

2,15: „... hogy beteljesedjék az, amit az Úr mondott a próféta által ...”

3,2: „Térjete meg, mert elközelített a meny nyörködöm.”

3,17: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.”

4,10: „Távozz tőlem Sátán ...”

8,26: „Mit féltetek, ti kicsinyhitűek?”

8,34: „...kérték, hogy távozzék el határukból.”

9,2: „Bízzál fiam, megbocsáttattak bűneid.”

9,9: „Az felkelt és követte őt.”

9,18: „... de jőj, tedd rá a kezed és élni fog.”

9,22: „Bízzál, leányom, hited megtartott téged.”

9,29: „Legyen a ti hitetek szerint!”

10,16: „... legyetek tehát okosak, mint a kigyók, és szelídek, mint a galambok.”

10,32: „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt...”

11,26: „Igen, Atyám, mert így láttad jónak.”

12,39: „... de nem adatik neki más jel, csak a Jónás próféta jele.”

12,50: „Mert aki cselekszi az én Atyám akartát...”

13,16: „A ti szemetek pedig boldog, mert lát, fületek boldog, mert hall.”

13,32: „Ez kisebb ugyan minden magnál, de amikor felnő... fává lesz...”

13,44: „... eladja mindenét, amiye van, és megveszi azt a szántóföldet.”

13,57: „Sehol sem vetik meg a prófétát, csak saját hazájában...”

A fogyatékos élet „karizmája”

A karizmatikus mozgalomról szóló tudósítások nemritkán úgy hangzanak, mint amerikai sikertörténetek. Az ún. „sikeres vallásnak” azonban nincs gyökere a szenvedésben, a csődben és az élet fogyatékoságaiban. A kereszt teológiája nem illik bele a hivatalból optimista társadalomba, sem pedig annak polgári vallásába. Pál apostol azonban „Istennek erejét” nem csak saját életének erősségeiben, hanem gyengeségeiben is megtapasztalta: „Elég néked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz” (2Kor 12,9). Ezért dicsekszik Pál még gyengeségeivel is, sőt a megaláztatásokkal, amiket el kellett szenvednie, az üldözésekkel, félelmekkel, amiket ki kellett állnia. Ezek a szenvedések az ő számára a Krisztus szenvedésében való részvételt jelentették, s karizmának minősültek: „Ha mi erőtelenek is vagyunk benne, élni fogunk vele együtt az Isten hatalmából közöttetek” (2Kor 13,4). Ezért Pál tekintetbe veszi a gyülekezetben mind az erőseket, mind pedig az erőtlenekeket, a képzeteket és a képzetlenekeket is. Mindenesetre senki sem értéktelen és használhatatlan, senkiről sem szabad lemondani. Tehát még azoknak is van karizmájuk Krisztus gyülekezetében, akik gyengék, képzetlenek és a megvetés céltablái. Miért? Mert mindnyájan hasonlatossá válnak a Megfeszítetthez, hisz Ő nemcsak az emberlétet, hanem az emberiség nyomorúságát is magára vette, éppen azért, hogy gyógyulást hozzon az emberlétbe és az emberi nyomorúságba.

„Akit nem fogadunk el, azt nem is lehet meggyógyítani” olvassuk az ógyház egyik alapelvében. Akit azonban a testet öltött és a keresztfeszített Isten Fia elfogadott, az az Isten atyai szemében is szent, jó és szép. Az pedig nagyon fontos, hogy Istennek ezt a visszfényét azokon is felismerjük, akik fogyatékosok. Ennek az a célja, hogy a nyilvánvaló konfliktust a fogyatékos és a nem fogyatékos emberek között Krisztus gyülekezetében eredményesen lehessen feloldani.

A fogyatékosok fogyatékosága nemcsak lelki és fizikai nehézségeikkel függ össze, hanem szociális értelemben azokkal az „egészségesekkel” is, akik őket minduntalan fogyatékosokká degradálják. A fogyatékosokat nemcsak azzal lehet kis-

korúvá minősíteni, hogy kiszorítják őket a közéletből, hanem azzal is, ahogyan a különböző „otthonokban” bánnak velük. Ezen úgy lehet változtatni, ha nem a fogyatékosra koncentrálunk, hanem sokkal inkább arra az emberre, aki fogyatékos. Ekkor és csakis ekkor kezdjük komolyan venni, hogy a fogyatékos is „karizmává” válhat. Istennek ereje a fogyatékosokban is hatalmasan munkálkodhat. Mi, akik nem vagyunk fogyatékosok, gyakran csak arra figyelünk, hogy mi az, ami a másiktól hiányzik, amiben fogyatékos van. Amikor viszont képesek vagyunk feladni a magunk „értékelését”, s valóban odafigyelünk a másokra, akkor fedezhetjük fel a fogyatékos ember saját értékeit és méltóságát, s azt is, hogy az ilyen ember életének milyen a jelentősége az emberi együttélés szempontjából. Akinek volt már a családjában fogyatékos ember – ahogy a mi családjában idősebb testvéremmel ezt átéljük –, az tudja, mekkora súllyal lehet az ilyen ember jelen a családban pozitív értelemben. Igenis fel lehet ismerni, hogy Isten mit kíván elérni és üzenni a „fogyatékos karizmája” által. Amennyiben a gyülekezetben karizmává lehet az, amit az ilyen ember hordoz magában, s az is, ahogy az ilyen ember közöttünk van, akkor azt kell mondanunk: kétségtelenül van karizmája fogyatékos embertársunknak is. Amilyen mértékben ráhull egy-egy életre Isten szeretetének a fénye, annyira kezd el az az élet világítani. Vannak olyan fogyatékos emberek, akiknek az arcán koncentráltan látjuk felragyogni ezt a fényt.

Végül még szóljunk erről is: Pál szerint Krisztus testének ahhoz, hogy valóban Krisztus teste legyen, szüksége van nemcsak erős, hanem gyenge tagokra is, nemcsak ép, hanem fogyatékos tagokra is. Isten pedig leggyakrabban „az alábbvalónak nagyobb tisztességet ad” (1Kor 12,24). Miért? Azért, mert „Krisztus teste” a feláldozott és a keresztfeszített, a felmagasztalt és az önmagát megüresítő Krisztus közössége. A Lélek meglepő erőhatásaiban mutatkozik meg Isten csodálatos feltámasztó ereje. Istennek az ennél még csodálatosabb szenvedni tudása és ereje pedig a gyengeségekben, a fogyatékosokban és a Lélek szenvedésében nyilvánul meg. Valójában addig nincs igazi dia-

kónia a nem fogyatékosok részéről, amíg az egészségesek meg nem tapasztalták a „fogyatékosok diakóniáját”, s amíg nem fogadják el azt. Azok a gyülekezetek, amelyekben nincsenek fogyatékos tagok, – keményen szólván – maguk is fogyatékos gyülekezetek. Keresztyén értelemben minden gyülekezet diakóniai gyülekezet, mivel a karizma mindig diakóniát is jelent. Az egyházak nagy diakóniai szervezeti szükségesek, amire azonban még nagyobb szükség van, az a diakónus gyülekezetek kialakulása. Igazi ébredés szükséges annak belátásához, hogy a gyülekezetben egyformán kellene a fogyatékosok és a nem fogyatékosok is. A legnagyobb szükség pedig az olyan gyülekezetekre van, melyek képesek fogyatékos tagjaikról a legmesszebb menően gondoskodni.

(A szerző „Az élet forrása – A Szentlélek és az élet teológiája” c. könyvéből, Bp., 1997., fordította: Békefy Lajos)

Imaközösségek (II.)

2. *Az Atya színe előtt.* A közös imádságban nem egymásnak és nem is csupán egymással közösséget vállalva, hanem az Istenhez szólunk, aki Atyánkká lett a Krisztusban. Ezt bizonyítja és erősíti meg a testvéreink közösen mondott *Ámenje*. Az „*úgy legyen!*” kérése s az „*úgy lesz!*” bizonyossága (ezeket jelenti az *Ámen* szó) jelzi, nemcsak egy valaki mondta az imádságot, hanem mindannyian mondtuk vele együtt, mint az atyai ház gyermekei.

Ez azt is jelenti, hogy ami az Atya színe előtt hangzik el, arról csak az Atya színe előtt lehet beszélni, legfeljebb a „belső szobánkban”. Egymás között sem beszéd – de különösen pletyka – téma nem lehet az imádságok tartalma.

3. *Együtt, testvérként.* Vegyük tudomásul, hogy Isten nem feledékeny és értetlen öreg Atyánk, akinek valamit sokszor és hosszadalmasan el kell magyarázni, hogy meghallja, jól megértse és megtegye. Legyünk lélekben egyek, amikor imádkozunk mindannyian azzal, aki éppen imádkozik. Figyeljünk rá, és mondjuk vele együtt magunkban az imádságát, s így vállaljuk a magunkénak is, megpecsételve a hangosan mondott *Ámenünkkel*.

Nem imatárgyakat ad élénk a testvér imádsága, amit ismételhünk, hogy ne maradjunk némák az imaközösségben. Együtt több mindenért imádkozhatunk. S ha nem is szólaltam meg, csak *Áment* mondtam, akkor is imádkoztam, hiszen az ő imádsága az enyém is az imaközösségben. Így könyöröghetünk egy szívvel és lélekkel, s egy akarattal (Mt 18,19) Együttes testvéri szavunk így lehet még „hathatósabb” Atyánk színe előtt.

A közösen mondott imádság gyógyíthatja a magunk tévedhetetlensége göggyének, igazságunk fontosságának a tudatát s egymás mellé állíthat, testvérré tehet bennünket. Így tudhatunk Jézus szava szerint ketten-hárman is már az Ő nevében együtt lenni Vele és egymással is (Mt 18,19–20). S lesz imádságunk, ami egyakaróvá tesz, egy akaratot munkál, s meghallgatást nyert.

4. *Érthetően, hangosan.* Ahhoz, hogy együtt tudjunk imádkozni, szükség van arra, hogy érthetően és hangosan mondjuk az imádságunkat. Csak így értheti mindenki és így vállalhatja a magáénak az imádságomat.

A testvérünk előtt nem titok, amiről Atyánkkal beszélünk.

5. *Röviden és inkább többször.* Atyánk

nemcsak ismétlésre nem szorul rá, hanem kioktatásra sem. Nincs szüksége arra, hogy hosszan mondjuk el a kérésünket, mert Ő tudja, mielőtt a szó az ajkunkon lenne (Zsolt 139,4).

A rövid imádság alkalmat ad másnak is a megszólalásra, s nem feszélyezi, hogy ő nem tud olyan szépen, hosszan imádkozni.

6. *Türelmesen, bátorító csendben.* Nem igazán könnyű hangosan imádkozni. Szabad türelmesen várunk, amíg a másik testvér megfogalmazza és végiggondolja az imádságát, hogy aztán hangosan is elmondja. Érezze meg: a csend nem feszélyez, hanem bátorít és segít a megszólalásra.

S a türelmes várakozás úgy válik bátorító csenddé, ha közben magamban is tudok és kész vagyok imádkozni, így biztosítva másoknak is, hogy megszólalhassanak.

Bátorodjunk hát a testvéri közösségre, az imaközösségre is, hogy ne marjunk és faljuk egymást, hanem segítsük az Úr

ügyéért élni és égni. Így legyen újulása, ébredése egyházunknak, magyar népünknek s világunknak! S legyen mindenben, mindenekért az Úré a dicsőség!

Korsós István

Dicsőség

*Annak, aki megteremtett;
és az Egyszülöttnek, ki levette rólad
a keserű íznek ős halálos átkát;
és a Léleknek, ki az önző embert
pünkösdi tűzzel meghevíti jónak,
ínséges évben kenyéret adónak, – ámen.*

Pakocs Károly

Horvátországban jártunk

Erdős János az Ars Longa Alapítvány képviselőjének gépkocsijával, *Dobos Ágostonnal* 1999. március 6–7-én Horvátországban jártunk.

A Horvátországi Református Keresztyén Egyház Intéző Bizottsága meghívására Csúzán részt vettünk egy presbiteri konferencián, ahol mintegy 35 baranyai és kelet-szlavóniai presbiter volt jelen.

Az előadásom témája a „*Presbiter szolgálata a gyülekezetben*” volt, melyet megbeszélés követett.

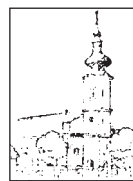

A csúzai templom rajza,
a jugoszláviai Énekeskönyvből

Vasárnap délelőtt a tordinci gyülekezetben a Protestáns Theológia igazgatója angol nyelvű istentiszteleten szolgált, melyet horvátra fordítottak.

Délután a sepei gyülekezet istentiszteletén vettünk részt, ahol *Lángh Endre* püspök úr prédikált.

Mindkét gyülekezetben presbiterek tájékoztattak az ottani helyzetről. Igen tartalmas volt a megbeszélés az ottani presbiterekkel és az Intéző Bizottság tagjaival.

A szentlászlói templom rajza,
a jugoszláviai Énekeskönyvből

Rövid látogatásunk alkalmával szívét-szorongató érzésekkel több romtemplomot láttunk. Örvendetes látvány volt viszont a szentlászlói templom tetőszerkezetének elkészülése.

Hordozzuk imádságainkban horvátországi hittestvéreink gyülekezetet építő és fenntartani kész hősiességét!

Balazs Tihon

19. DUNAMELLÉKI PRESBITERI KONFERENCIA,

A Presbiteri Szövetség március 27-én, a virágvasárnap előtti szombaton tartotta 19. Dunamelléki Presbiteri Konferenciáját Pásaráten, ahová az egyházkerület megyéiből gyűltek össze a presbiterek. A konferencia aktualitását az 1999. évi presbiteri tisztújítások adták.

Cseri Kálmán

A konferencia megnyitó áhítatát Cseri Kálmán pásaréti lelképásztor tartotta a Márk evangéliuma 11. része 1–6. versei alapján. Nagy sokaság kísérte Jézust, de csak kevesen maradtak ott a kereszttig. A lelképásztor biznyságtétele: csak aki mindvégig Jézussal tart, az üdvözül! Mi hova tartozunk?

Jézust ellenségei csak nézik, nincsenek ott a menetben. Mi nem hívös figyelők vagyunk csak a templomban? A sokaság ugyan éljenzi, de valójában azt várják, hogy a rómaiakat űzze ki, így önmagukat éljenzik. Mi nem ugyanezt tesszük sokszor?

Takaró Mihály

Jézus megtisztítja a templomot. Felvetődik a kérdés: miért? Azért, mert a templom szentsége, a templom missziója kiszorult! Nem hasonlít ehhez a mi életünk?

A konferenciát Takaró Mihály, a Dunamelléki Református Egyházkerület főgondnoka nyitotta meg, hangsúlyozva: A presbiteri tisztség megújítása igazában akkor teljeseedik be, ha ez a Krisztus általi megújulással párosul. Ennek a Lélek által felülről és bennünk – belülről kell megtörténnie! A missziói parancsot kell végrehajtanunk, akkor leszünk a világ számára hiteles emberek. Ki lehet presbiter? Aki hűséges és hitben szilárd!

A presbiteri választások bibliai-teológiai kérdéseiről dr. Balla Péter, a KGRE Hit-tudományi Kara docense szólt.

Dr. Balla Péter

A 2 Mózes 18. részben megismerhetjük az első presbiteri választás történetét. Már az Ószövetségben találkozunk a vének kifejezéssel is, amely nemcsak a presbiteri szolgálatra, hanem az áldozat bemutatására is utal.

Az Újszövetségben az Apostolok cselekedeteiről írott könyvben számos jelét látjuk a presbiteri szolgálatnak, tevékenységnek. A legrészletesebben Pál apostol szól a presbiteri tisztségről.

Pál apostol a presbiteri tisztség elvárásait a legszemléletesebben a Timótheushoz írott levelekben fejt ki. Amikor Pál apostol az efézusi gyülekezet véneitől búcsúzik, az Apostolok Cselekedetei 20. részében a 28. versben így ír erről: „Viselje-

tek azért gondot magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, amelyet tulajdon vérvével szerzett.”

Dr. Szilágyi Sándor

Dr. Szilágyi Sándor, a Budapest-Déli Református Egyházmegye gondnoka, a Budahegyvidéki Református Egyházközség presbitere a presbiterválasztás gyakorlati kérdéseiről szólt. Tudnunk kell, hogy az 1996. évi I. törvény mellett – amely a Magyarországi Református Egyház választói törvénye – a Zsinat Jogi Bizottsága javaslatot adott ki a presbiteri választások lebonyolításához. Ennek részeli folyamatosan jelennek meg a Presbiter c. lapban.

A választási előkészületeket idejében el kell kezdeni, hiszen az átfutási idő legalább hat hónapot vesz igénybe!

Egyházunkban sok szórványgyülekezet működik, nem helyes, ha a szórványok külön-külön választanak, hanem az anyaegyházközségben együtt kell megtartani.

Dr. Szilágyi Sándor bemutatta a szavazólap mintapéldányát is.

Szóllósi Gábor bemutatta a konferencia résztvevőinek a Baár-Madas Református Gimnáziumot és Általános Iskolát, ahol az ebéd is volt. Az iskolának ebben a tanévben 630 diákja van, szép eredményeket érnek el a különféle tanulmányi versenyeken. A jövő teendői közé tartozik az iskolakomplexum épületének a felújítása.

Ebéd után csoportos megbeszélések folytak.

A konferencia istentisztelettel és úrvacsorai közösséggel zárult. Az istentiszteleten az Igét dr. Hegedűs Loránt dunamelléki püspök hirdette a Márk evangé-

PASARÉT

liuma 14. része 50–53. versei alapján. Itt egy név szerint nem ismert ifjúról van szó. Az ifjú személye ismeretlen. Meg kell tanulnunk, hogy a presbiteri szolgálat a másik emberben lévő személyes titok tiszteletét is jelenti. A titkot tisztelni kell! *Meg kell azt is tanulnunk, hogy az egyház javát a mi érdekeink elé kell helyezni.*

Az ifjú a Szentírás szerint elfutott. Ez pedig azt jelenti, hogy élete a döntő pillanatban csődöt mondott! Imádkozzunk, hogy Isten mentsen meg minket attól, hogy életünk megpróbáltatásai minket megijesszenek! A presbiternek tehát szilárdan őrhelyén kell maradnia.

Kolosváry Bálint

A legnagyobb hiány

Tárcsázhatnék,
de nincs vonal.
A telefonzsinór
szívre tekeredett fonal.
Üzenetrögzítő
nem felel,
szót cserélnék,
de nincs kivel.
Szentlélek Úr Isten,
jővel!

Kovács Tibor

* * *

Bűnbánat

Csak magamért aggódtam,
kerengő testemért,
nyomomban járt a Lélek,
s ma este tettenért.
Bár ember lennék végre,
ki míg él, szeretet,
s ne lennék önző kérdés,
csak neked felelet.

Karácsony Gábor

Ajánlás a presbiterválasztáshoz

Legutóbbi számunkban elkezdtük közölni a Zsinat Jogügyi Bizottságának ajánlásait a presbiterválasztással kapcsolatban. Amint már akkor is jeleztük, az ajánlást véglegesen a Zsinat Elnökségi Tanácsa fogadja majd el, amint ez meg is történt. Az Elnökségi Tanács az ajánlást kibővítette és néhány részletében megváltoztatta. Az Elnökségi Tanács által elfogadott ajánlás a Református Egyház c. hivatalos lapban fog megjelenni. Mi a Zsinat Elnökségének hozzájárulásával folytatjuk a Jogügyi Bizottság ajánlásának közlését, de visszautalunk néhány változtatásra.

A már közölt részben az I. fejezet (A választás előkészítése) 3. pontjában a Zsinat Elnökségi Tanácsa a június 5-i határidő helyett a május 16-át ajánlja a választási bizottság megalakításának legkésőbbi időpontjául, a választói közgyűlés legkésőbbi időpontjául pedig november 14-ét. Ennek megfelelően a következőkben közöljük az egyes lépések legkésőbbi ajánlott időpontját. A jogügyi bizottság ajánlása a következők szerint folytatódik:

A választás

❶ A választó közgyűlés helyét és időpontját az azt megelőző 2. vasárnapon a szószékről és a helyben szokásos módon ki kell hirdetni, minden istentiszteleti helyen.

❷ Az egyházközségi közgyűlés határozatképes, ha azon az egyházközség választói névjegyzékbe felvett tagjainak legalább 10%-a jelen van – de ez nem lehet kevesebb, mint a presbiterium létszámának a kétszerese. Határozatképtelenség esetén a 14. napra újabb közgyűlést kell összehívni, ezt ki kell hirdetni a közbeeső vasárnapon, s ez a közgyűlés a létszámtól függetlenül határozatképes.

❸ A presbiterválasztó egyházközségi közgyűlés menete:

A közgyűlést a lelkipásztor nyitja meg és felkéri a Választási Bizottságot, hogy állapítsa meg a választásra jogosultak számát, ennek érdekében a választáson megjelenteket nyilvántartásba kell foglalni. A megjelentek listáját csatolni kell a választási jegyzőkönyvhöz.

A bizottság elnöke a jegyzőkönyv vezetésére a presbiterium jegyzőjét, hitelesítésére pedig a bizottság két tagját kéri fel.

A titkos szavazás lista alapján történik, amely tartalmazza a presbiter- és pótpresbiterjelöltek listáját – valamint a (fő)gondnokjelöltek listáját abc sorrendben. Utóbbiak a presbiterjelöltek listáján is kell, hogy szerepeljenek.

❹ A leadott szavazatokat jelöltenként kell összeszámolni. A presbiterjelöltek közül azokat kell megválasztottnak tekinteni, akik sorrendben a legtöbb szavazatot kapták. A (fő)gondnok esetében azt kell megválasztottnak tekinteni, aki a leadott szavazatok több mint felét megkapta. Amennyiben ezt a többséget egyik jelölt sem kapta meg, a legtöbb szavazatot kapott két jelöltre új szavazást kell elrendelni. Megválasztottnak most azt kell tekinteni, aki a legtöbb szavazatot kapta. Szavazategyenlőség esetén sorshúzással kell dönteni.

a) Amennyiben a jelöltek száma megegyezik a megválasztandók számával, úgy a szavazólapon erre megjelölt helyen kell X jelet tenni.

b) Amennyiben a jelöltek száma meghaladja a megválasztandók számát – úgy a szavazólapon azoknak a nevét ki kell húzni, akiket nem kíván megválasztani.

Jogsabály értelmezése a presbiteri gondnokválasztással kapcsolatosan

Alkalmazandó:

1994. évi II. törv. az egyház alkotmányáról és kormányzataról (rövidítése: At.).

1996. évi I. törv. a mo.-i ref. egyház egységes választójogi törvénye (rövidítése: Vt.).

Kérdés: főgondnokot, gondnokot előbb presbiterre kell-e választani?

Válasz: az At. 31. új 44. § bek. rendelkezéséből kell kiindulni, amely kimondja „... a presbiterek közül főgondnokot, gondnokot, illetve gondnokokat kell választani”.

Az At. 34., illetve 47. § úgy rendelkezik, hogy „a presbiterek száma a lelkészeket és gondnokokat nem számítva négynél kevesebb nem lehet”.

Fentiekből világosan következik, hogy a főgondnoknak, gondnoknak presbiternek kell lennie, illetve, hogy ezekre a tisztségekre csak akkor választhatók, ha előbb presbiterre választották őket.

Csak a legkisebb szám meghatározásánál – ami 4 fő – van jelentősége annak, hogy itt a 4 fő presbiter mellett plussz a (fő)gondnok, tehát a lelkésszel együtt itt a presbiterium 6 fő.

(Folytatás a 8. oldalon)

Ajánlás a presbiterválasztáshoz

(Folytatás a 7. oldalról)

Kétségtelen, hogy a törvény későbbi szövegében – At. 34. § utolsó mondat – van ellentmondás, mert a (fő)gondnok nem csak hivatalból tagja a presbitériumnak, miután megválasztott presbiter is. Ebből következik, ha tisztségükről lemondanak, továbbra is maradnak presbiterek, természetesen kivéve, ha presbiteri tisztségükről is kifejezetten lemondanak.

Így a választáskor fel kell őket venni a presbiterjelöltek közé. Nagyobb létszám esetén elhatározás kérdése, hogy beleszámítják őket a 4-gyel osztható presbiteri létszámba, vagy nem, de (fő)gondnoknak csak akkor választható meg, ha előzetesen megválasztotta presbiternek.

A gyülekezeti közgyűlés csak a (fő)gondnokot választja. Ha ezen felül van pl. egyházzrészi, missziói, iskolai, könyvtár- stb. gondnok, ezeket már a presbitérium választja meg a presbiterek közül.

Kérdés: ha nem választják meg a jelöltet főgondnokká, mi a teendő?

Válasz: ebben az esetben új jelölési eljárást kell lefolytatni és újabb egyházközségi közgyűlés keretében a (fő)gondnokot megválasztani, addig a régi (fő)gondnok hivatalban marad.

Kérdés: a Vt. 60. §-ában megállapított határidő csak a mostani választásokra vonatkozik-e?

Válasz: a hat hónapi határidő – tekintettel arra, hogy 65 év elteltével minden presbiternek a mandátuma lejár – nemcsak a mostani választásokra vonatkozik, hanem a 6 évenkénti választásokra.

Egyébként más választás, időközi választás esetén a Vt. 4. § (1) bek. 60 napos határideje érvényesül.

Kérdés: külön kell-e jelölni a pótpresbiteret?

Válasz: tekintettel arra, hogy a törvény előírása szerint abc sorrendben kell feltüntetni a jelölteket, helyes az, ha külön sorolják fel a presbiter, pótpresbiter és a (fő)gondnokjelölteket. Ebből következik, hogy természetesen az elbeszélgetés során a bizottság tagjainak közölni kell az illetővel, hogy őt pótpresbiternek kívánják jelölni.

Kérdés: ha a presbitérium létszámán nem kívánnak változtatni, az 1999. évi egyházmegyei közgyűléstől jóváhagyást kell kérni?

Válasz: ebben az esetben egyházmegyei közgyűlési jóváhagyást nem kell kérni. Tekintettel azonban arra, hogy a nyilvántartás pontos legyen, helyes, hogy minden egyházközség közli az esperesi hivattal a már megállapított, tehát jóváhagyott presbiteri létszámot.

A Lélektől vezetett gondolkodás

A Lélektől vezetett gondolkodásnak fájdalmat okoz az a különbség, eltérés, amit a Léleken élő gyülekezet és a gyülekezet nem ritka gyakorlati Lélek-telensége között kénytelen észlelni. Ugyanígy szomorúságot okoz az így gondolkodó embernek, amikor tapasztalja Lélektől megújított természete és az őember még benne működő ösztönei közötti különbséget. Ezért a Lélektől vezetett gondolkodású ember vallja, hogy az ítéletnek először Isten háza népén kell elkezdenie (1Pét 4,17). Tudja és vállalja, hogy az egyház mai ideje egyben megítéltetésének is az ideje. Barth és Thurneysen az evangélium újrafelfedezését biblikusan egybekapcsolták az egyház és a világ helyzetének ítéletként való értelmezésével. S ők vállalták az egyház miatti szenvedést az egyházzért!

A pneumatológiai gondolkodás szükségképpen vezet el az egyház- és valláskritikához. Ezt nem a külső megfigyelő hűvös közönyével gyakorolja, hanem inkább a dosztojevskiji felismerésnek a jegyében: „Mindnyájan vétkeztek egymás ellen!”. Az egyházzért vállalt szenvedés pedig megtéréshez vezet. „Mert az Isten szerinti szomorúság megbánhatatlan megtérést szerez az üdvösségre, a világ szerinti szomorúság pedig halált szerez” (2Kor. 7,10).

*

A Lélek ma is felteszi nekünk a kérdést: „Ezt az időt pedig miért nem tudjátok megítélni?” Nem ítélni, nem elítélni kell korunkat és kortársainkat, hanem megállapítani a különböző korjelenségekről, hogy mi az közöttük, ami ártalmas, veszedelmes, rossz és üdvösségünk útjában álló, Isten Országától elidegenítő jelenség.

Isten népének mint egésznek kell megértenie az időt és az idők jeleit. Megérteni, sőt megítélni „ezt az időt”, amiben élünk, csak tanulással lehet. Mégpedig együttes tanulással, nem egyéni buzgósággal vagy teljesítménnyel. Mégpedig úgy, hogy figyelniük kell az Igére annak elmélyült tanulmányozásával és azokra az emberekre, akiket Isten ajándékoz az Ő népének. Ezek az emberek pedig „az időváltozásra érzékeny emberek”, nyilván nem a meteorológiai, hanem a szellemi és egyéb változásokra. Ők előre megérzik a bekövetkező változásokat, Isten kilátásba helyezett cselekvését, rajtuk keresztül segít Istenünk abban, hogy az Ő népe megtanulja megítélni az idők jeleit. Eközben alakul ki bennünk a szellemi-lelki fogékonyság, a prófétai előérzet. Pál buzdítja a korinthusiakat, hogy törekedjenek a prófétálásra (1Kor 14,1.39). Erre ösztönöz minket a pneumatológiai gondolkodás is. Az is igaz, hogy az idő és az idők megítélése bölcsesség dolga. „A bölcs ember tudja, hogy eljön az ítélet ideje” (Préd 8,5).

Az időt megérteni, megítélni annyit tesz, mint a jelenkort benne látni és tudni a Szentlélek cselekvő jelenlétében, a kortörténeket és sorseseményeket együtt látni az élő Isten előre látásával és vezetésével. „Ezt az időt” megérteni és megítélni annyit jelent, mint meghallani, mit üzen a Lélek a gyülekezetnek a korszellemről és a korszellemhez!

Rudolf Bohren

A presbiterválasztások „menetrendje”

	Legkorábbi időpont	Legkésőbbi időpont
1. A választási közgyűlés időpontjának, menetrendjének meghatározása, a választási bizottság, ill. vezetőjének megválasztása	május 16.	május 16.
2. A választási bizottság bemutatása a gyülekezetnek, fogadalomtétele. A választás menetének ismertetése a gyülekezet előtt	május 23.	május 23.
3. A naprakész választási négyjegyzék kifüggesztése a gyülekezetben	szept. 24.	október 15.
4. A jelölő bizottság átadja javaslatát a presbitériumnak	szept. 24.	október 15.
5. A végleges, a presbitérium által elfogadott jelöltnévsor közzététele a gyülekezetben, választói gyűlés első hirdetése	október 10.	október 31.
6. A jelöltek személyes bemutatása a gyülekezetben és a választói gyűlés második hirdetése	október 17.	november 7.
7. A választói közgyűlés napja	október 24.	november 14.

Emlékezetes presbiterek

gróf Teleki Sámuel

(1739-1822)

Eppen 200 éve annak, hogy – 1799. április 24-én – Marosvásárhelyt elhelyezték a hírneves **Teleki-Téka** alapkövét. Három év múltán már felépült a **Kárpát-medence első nyilvános könyvtára**. (Jelentőségét mutatja, hogy megelőzte a pesti Széchenyi alapította Nemzeti Múzeumot és könyvtárat.) Nem messze a református vártemplomtól, s egészen közel a reformátusok kollégiumához. Az alapító főkurátor – aki a nagyenyedi kollégium felvirágoztatásához is nagyban hozzájárult – nem lehetett jelen a csendes, de történelmi eseményen. Erdély kancellárja lévén mind kisebb hazája dolgai, mind a birodalmi ügyek majd négy évtizeden át Bécshez kötődtek. Az épültre táblát tétetett márványból: „Muisis patriis gratisque posteris.” (A haza múzsáinak és a hálás utókornak.) A könyvtárhasználat rendjét is pontosan megírta. Mindenkiene lehetővé tette a Téka használatát. Azonban saját rokonainak sem engedte meg, hogy könyvet kivigyenek a könyvesházból. A 36096 darab könyvet Európa valamennyi könyvtárusától szerezte, s 65 éven át gyűjtötte. Idézünk a saját maga által írt négykötetes katalógusból:

„A közhivatalok komoly gondjai közt is, melyekkel fejedelmeim bizodalma megtisztelt, soha semmi helyet, semmi alkalmat el nem mulaszték, hogy könyveim gyűjteményét Európa minden zugaiból szaporítsam. Sem életem gondjai, sem az országok nagy távolsága, s egyéb roppant akadályok el nem bírtak csüggeszteni, hogy annak nevelése és díszítésére minden szorgalmamat csaknem erőm, s vagyonbeli tehetségeim felül is ne áldozzam. Ezen fáradságot, ezen költségeket azon szándékkal szentelém, hogy a könyvek szükségében sýnylő haza hasznára munkáljak, s magamat hasznos polgárrá tevén valahányszor hivatalos gondjaim engedendik, s minden idők bölcsei mívelt elméjének emlékeivel gyönyörködtessem lelkemet. Mások, kikre a szerencse nyájasabb arccal mosolygott, vagyonaikból vagy családi javaikat nevelik, vagy éppen fényűzést hajhásznak és nagyravágysukat emelik: én a magam elég csekély birtokából emez, az ismeretek minden ágaira nézve válogatott könyvek gyűjteményét szerzettem... Legyen e cselekedetem bár némelyeknek balgaság, nekem nem látszik legalább okatlan balga-

ságnak...” (Bajza József: *A Telekiek tudományos hatása, 1844.*)

A hírnevessé vált Teleki-Téka a kommunista államosításokig a marosvásárhelyi református kollégium kezelésében volt, s nagyszerűen töltötte be az alapító által megálmodott hivatását. Léte azóta is több alkalommal végveszélybe került.

Teleki Sámuel a marosvölgyi Gernyeszegegen született. Kilencéves korában anyját veszítette el, 15 évesen pedig teljesen megárult. Ekkor lett a sáromberki uradalom gazdája. A család árváira a tudós Bod Péter magyarigeni lelkésznek volt nagy gondja. Lehet, hogy az általa szerkesztett „Magyar Athenász” – mely az első magyar irodalmi lexikon – előmunkálatai tettek nagy hatást az ifjúra. Mindenesetre életprogramnak tekintette azt, amit az előszó végén *Bod Péter* ír: „Mert valamiképpen a hazának ártani nem szabad, azonképpen annak nem használni, amikor lehetne, felettébb nagy vétek”.

Mária Teréziától kellett engedélyt kérnie ahhoz, hogy 18 évesen külföldre mehessen ismeretei gyarapítására. Négy éven át látogatta Bázelt, Leyden, Utrecht, Párizs egyetemeit és figyelte a világot. Mária Terézia nagy reményeket fűzött hozzá – ha katolikussá lesz. Mivel erre nem volt hajlandó, visszakérült Sáromberkére, ahol a házi cselédségen kívül volt 37 jobbágycsalád, valamint 9 zsellér és 10 házatlan zsellér. (Innen írta valakinek: „Erdély a tudományok sírja.”) A császárnő keze hosszú volt. Menyasszonyát elraboltatta, katolikussá és udvarhölgyévé tette. Így jár – még ha főúr is – az, aki eretnek. Teleki utóbb nagyon bölcs, szerető, tudós feleségre lelt *iktári Bethlen Zsuzsanna* személyében, akitől 9 gyermeke született. S aki mind hivatali, mind családi, mind könyvtáralapító és főkurátori szolgálatában méltó társa volt.

Saját falujában felvirágoztatta a református eklézsiát. Visszaadta a falu dézsmáját templom és parókia építésére. Személyes alapítványt tett lelkész és tanító fizetésére. Előbb fatemplomot, majd a Türelmi Rendelet után kőtemplomot építtetett. Élete végéig bőségesen gondoskodott eklézsiájáról. Ugyanúgy jobbágycsaládokról. (Az eklézsia is az övék volt!) Természeti csapások idején a járandóságokat nem engedte el, de utasította intézőjét, hogy kinek-kinek, amennyit be-

szállított az uradalomhoz, ugyanannyit adjon ajándékba! Pokoli József „Az erdélyi református egyház története” c. művében írja, hogy „Választott jelmondata: *‘Az Úr gondot visel’* számára naponta megélt bizonyosság”.

Országos ügyekben is híven és keményen képviseli egyházát. Amikor II. Lipót császár úgy rendelkezik, hogy a vegyes vallású házasságból született gyermekek csak római katolikus vallásúak lehetnek, Teleki keményen szembeszáll a császárral. (A császár így nyilatkozik: „Teleki a vallási kérdésekben túlságosan heves és hajthatatlan.”)

Élete alkonyán tervezik a marosvásárhelyiek a második templom építését. Az ő megbízásából fordítja le az Európa-szerte elterjedt „Kis Biblia”-t magyar nyelvre Igaz Sámuel (a bécsi Magyar Kurír szerkesztője). Ebből 950 példányt küld a templomépítés javára a következő meghagyással: „Árulják 1 forint 30 krajcárért Erdély-szerte, s a befolyó 1425 rénes forintot fordítsák a templomépítésre...” (Bár Igaz Sámuelről tud a Magyar Irodalmi Lexikon, de e fordításról nem!)

Sok próbatétel után – feleségét és legtöbb gyermekét eltemette – 83 évesen szólította el Isten. Őt – a fél évszázadon át főkurátort – *Benke Mihály*, a nagyenyedi kollégium filozófiaprofesszora búcsúztatta. Hite illusztrálására megemlíti, hogy úgy nevelte kedves Domokos fiát, hogy az konfirmációja alkalmával a bécsi lelkész csodálkozására 200 kérdésre válaszolt. Sáromberke patrónusa, a református kollégiumok főkurátora, Erdély kancellárja s a „római szent birodalom grófja” soha nem feledte, hogy „Az én hűséges Megváltómnak, Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok...”

Papp Vilmos

NYITOTT SZEMMEL

KOLLEKTÍV FELELŐSSÉG?

Az elmúlt hetekben nagy sajtóvita kerekedett egy történelmi tárgyú cikk felett, amelyet a Népszabadság hozott le márc. 5-én. *Lovas István* cikke áttekinti az elmúlt évezred „holocaust”-jait, a náci zsidóüldözés méreteit elérő, sőt meghaladó emberirtásokat. Ha mi, hívő emberek olvassuk e tanulmányt, az elmélyíti bennünk annak tudatát, hogy „az emberi szív hajlamos felebarátai gyűlölésére” (I. Heidelbergi Káté), s hogy a névlegesen keresztényen fehér emberre is érvényes az ókori mondás: „az ember embertársának farkasa”.

A történelmet ismerő ember lévén, a leírt tények számomra meglepetést nem okoztak. Nem új felfedezések ezek, csak nem szoktak róluk beszélni, vagy írni. Megdöbbenésemet a vele együtt (ugyanabban a lapszámban) megjelent *Eötvös Pál*-féle kritika váltotta ki, mely szerint a 44-es zsidó holocaustban „mi is közvetlenül érintettek voltunk... érintettek voltunk pszichikai bűnrészesként és tevőleges közreműködőként is”. Megjegyezve, hogy világos legyen: „apáinkról és nagyapáinkról beszéltek.”

1944-ben 8 éves gyermek voltam, s riadtan szemléltem a körülöttem mind ijesztőbbé, szörnyűbbé váló világot. Egészen a német megszállásig békés világot láttam magam körül. Igaz ugyan, hogy már akkor is voltak síró osztálytársaim, akiknek édesapja meghalt vagy eltűnt a keleti fronton, de itthon még békésen éltünk. Volt egy zsidó osztálytársam is, akinek zsidó voltát csak arról vettük észre, hogy egyedül ment az izraelita hittanórára, amikor jött érte a rabbi. Ezen kívül semmi sem különböztette meg őt a többi gyerektől – hacsak az nem, hogy csendesebb volt a többiekénél. A német megszállással borult be az ég. A szövetségesek (angolok, amerikaiak) elkezdtek bombázni, a 43/44-es tanévet idő előtt befejezték. De nem annyira korán, hogy ne láttam volna említett osztálytársamat sárga csillogással a kabátján. De semmiféle olyan esetre nem emlékszem, hogy ezért csúfolta volna őt valaki (pedig a gyerekek akkor is szerettek csúfolkodni...).

Miután a budai vár aljában laktunk, éjszakai álmunkból felriadva hallottuk a fegyverropogást október 16. gyászos éj-

szakáján. Megkezdődött a nyilas rémuralom. A Széna téren, Margit körúton hosszú menetoszlopokban hajtották végig a még addig nem-deportált zsidókat. Sohasem felejttem el a késő őszi délelőttöt, amikor nagymamám kezét fogva a közeli piacra indultunk. A Széna téren azonban nem tudtunk átmenni a hosszú menettől, amelyet marcona fegyveresek (főleg fekete egyenruhás nyilas pártszolgálatosok) kísértek. Megálltunk a járda szélén mellettük, s nagymamám megszólította a menetben lévőket: hová viszik magukat? – s szánakozását fejezte ki balsorsuk felett... De a pribékek részen voltak ám! Egyik kezetlegény durván ráordított a nála háromszor idősebb öregasszonyra:

– Ne pofázzon velük, mert magát is berántom a sorba, s megy velük a lágerbe, zsidóbérenc boszorkány!

Az idő tájról való másik – a témába vágó – élményem is. Kétemeletes bérházunkban lakott egy-két zsidó család is; egyik éppen az özvegy háztulajdonosnő volt. A gettóba telepítésük idején sok holmit hátrahagytak lakásaikban. A lezárt lakásokhoz sokáig nem nyúlt senki. A házukban azonban lakott egy nagyhangú nyilas, aki a Szálasi-puccs után kiötlötte, hogyan népszerűsíthetik magukat: jótékonykodni fognak a máséból! Nagy csinadrattával kihirdették a házban, hogy zsidóvagyonot osztanak. Jöjjenek a szegények, kapható ruha, bútor, edény stb. ingyen!

Meg kell itt jegyezni: csonka családban nőttem fel. Elvált asszony édesanyámmal, s az ő anyjával, vagyis a nagymamámmal éltem. Apám kint a fronton – tartásdíj semmi; a jövedelem csupán édesanyám postai fizetése. Szegények voltunk tehát. De mindkét asszony egyértelműen elutasította a felkínált lehetőséget, hogy a „gazdátlan” holmiból akár egy szöveget is elhozzon! De nemcsak az én „felmenőim” állták ki a becsület próbáját; a ház lakói között alig akadt egy-két hiéna. Utoljára a „nyilas testvérek” máshonnan verbuváltak tág lelkiismeretű sehonnaiakat, hogy ne fulladjon teljesen kudarcba akciójuk...

Ennyit hát saját élményeimből. Döntse el az Olvasó: bűnrészesek voltunk?

Kövespataki László

Önvizsgálat Pünkösdre

Kérdések: Engedelmes vagyok-e az Isten Lelkének? – Nem állok ellen a Lélek vezetésének? – Tudom-e, hogy aki vétkezik e Lélek ellen, nem bocsátatik az meg neki sem ezen, sem a másvilágon? – Figyelem-e Isten Lelkének munkáját a magam és mások életében? – Tudok-e őszintén örülni annak, ha a Lélek jóra vezérel, a hitetlenséget hitre, a gonosz életet tisztára változtatja? – Nem vagyok hasonló a tékozló fiú bátyjához, aki haragudott, amikor fivére hazajött?

Ismerem-e az anyaszentegyházat az egyes felekezetek és külsőségek fölötti egységében? – Mennyiben szolgálom Krisztus folyton épülő láthatatlan egyházát az én gyülekezetemben? Mit teszek e gyülekezet érdekében? – Teszek-e valamit fogvatkozásai pótlására? – Nem a közönyösek, nem a gúnyolódók között vagyok-e? – Imádkozom-e azért, hogy a lelkipásztornak adassék erő és bölcsesség az Igének hirdetésére? – Hivogatok-e másokat az Isten házába és vallásos összejövetelekre? – Buzdítom-e hitsorsosaimat egyházukhoz való hűségre és ragaszkodásra? – Olvasom-e rendszeresen a Bibliát? – Keresem-e azokat az alkalmazottakat, amelyeken hitsorsosaimmal ápolhatom a testvéri közösséget?

Mennyiben törődöm magyar református egyházzal? – Ismerem-e múltját, jelen céljait és segítem-e isteni rendeltetésének betöltésében?

Mit tudok Isten Országának terjedéséről és Krisztus híveinek buzgóságáról más országokban? – Érzem-e a felelősséget idegenbe szakadt véreink hitéletét illetően? – Mi lett volna, ha a körülöttünk élő népek közé idejében elvittük volna Krisztus evangéliumát? – S mi lesz, ha e szent kötelességünket ezentúl is elmulasztjuk?

Tanácsok: Ha elmélkedésed nemes elhatározásokra vezetett, vidd imádságban az Isten elé, hogy megérlelje azokat, hogy lelkesedésed ne csak szalmaláng legyen. Becsüld meg a kicsiny szolgálásokat, amikre indít az Úr Lelke. Előbb légy hűséges egy talentummal s azután bizatol több szolgálatra. A Lélek semmi esetre sem indít olyan munkára, amely egyéni önző vágyaid kielégítésére szolgál. Ne oltsd hát meg az Isten Lelkét, ha olyan munkára hív és küld, amely nem tűnik fel előtted könnyűnek és kellemesnek. Szolgálathoz szükséges van szeretteidnek, gyülekezetednek, egyháznak, hazának, az egész világnak, az Isten Országának.

„Az éneklő gyülekezet a templom legszebb díszé!”

A presbitérium a gyülekezeti éneklés gazdája

Szenczi Molnár Albert (1574–1634) születésének 425. évfordulója évében feltétlenül és a kellő időben kell szót ejteni e rendkívül fontos presbitéri feladatról. Itt most nem részletezzük, hogy miért is volt a zsolnárfordító a magyar nemzeti művelődés óriása. (Lásd lapunk más helyén a róla szóló cikket!) Csak azt az egy tényről említjük meg, hogy a háromfelé tépett és három felől pusztított magyar népnek közös kapaszkodót nyújtott: a zsolnárokat magyar nyelven... – együtt énekelhették: „Szívemet Hozzád emelem, s Benned bízom, Uram!”

Sajnálatos tény, hogy éneklésünk – a pontos kottázás ellenére – nagyon sok kívánnivalót hagy hátra. Intenzitásában is, extenziásában is messze elmarad a régebbi koroktól. Az egykoriak nem ismerték a hangjegyeket – sokszor még a betűket sem –, de „zúgták, mint erős tábor!” (Csanádi Imre). Az évforduló alkalmat adhat arra, hogy a közös és egyéni énekes imádságunk tisztuljon, javuljon. Színvonala mindenképpen növekedjék. Hivatását betöltse.

A Budapest-Kőbányai egyházközség presbitériuma több módon is próbálja gyülekezeti éneklését erősíteni. Az évfordulóra hatalmas költséggel restauráltatta értékes orgonáját. Ez azonban még csak egy élettelen hangszer. Az éneklő gyülekezet a templom legszebb díszé! Élő orgánomokra van szükség. Az egyik presbiter kezdeményezésére, s többek közreműködésével zsolnármondó versenyt tartottunk a gyülekezet ifjúsága részére. Jelentős díjak vártak a jól szereplőkre. Ugyanakkor több igehirdetés magyarázza az egyéni és közös éneklés értelmét, jelentőségét, az egyes zsolnárok üzenetét. Ez azonban mind még csak próza. Szeretnénk tovább bővíteni a rendszeresen énekelte zsolnárok – s természetesen a dicsérek körét is.

A presbitéri kar legidősebb tagjai – 60 éven felüliek – jól emlékeznek arra, hogy a valamikori református iskolákban – a legkisebb falucskában is – zsolnárekléssel kezdődött a nap. Ez sokhelyütt naponta egy-egy órát is jelentett. Áldott emlékezetű Berke János kerkafalvai kurátor idős korában is gyakran vizsgáztatta lelkipásztorát zsolnárismeretből. Volt úgy, hogy egy zsolnárt utolsó versét hozta elő, amikor zsolnároskönyv nem is volt kéznél. Bizony „lefőzte” lelkipásztorát. Ezzel őt is serkentette, hogy állandóan bővítsék éneksmeretét. Őt Kánya rektor úr tanította, aki 40 éven át volt az eklézsia iskolamestere. Valamennyi növendék tudta a 150 zsolnárt. – Játszva. (Jókai Mór már hatasztendősen – iskolás kor előtt – teljesítette a normát!)

Az a gyermek, aki ismeri a zsolnárokat, tudja, hol keresse Jeruzsálemet és Babilon vizeit. Tisztában van azzal, hogy hol van Libanon és Hermon-hegye. (S hogy ezek egyáltalán léteznek...) Különbséget tud tenni az egyiptomi fáraó és egyéb uralkodók között. A zsolnárismeret fényesen megalapozta az „etika” nevezetű tantárgyat. A közös éneklés az emberközi kapcsolatok, tehát a szociális beilleszkedés fontos előmozdítója. Nagy becsületet kap az „EGYÜTT” szó. Akik tudnak együtténekelni, azok nem vitatkoznak a nyolcadok és negyedek felett. Ráadásul hangjukkal kölcsönösen támogatják egymást. **Kialakul a legszebb szolidaritás!**

A kántor úr mindenkor a presbitérium tagja volt. Gyakran annak állandó jegyzőkönyvvezetője. Sajnos manapság nincs minden eklézsianak kántora. Az is nagy szó, ha orgonistája van. A különböző okok valós tények. (Pénzhiány, képzetlenség, a gyülekezet elárvultsága stb.) Ám ne nyugodjunk bele a kántorhiányba. A presbitérium teremtse meg saját érdekében és a gyülekezet jövője érdekében a kántori tisztség betöltésének feltételeit. *Próbáljunk messzelátók lenni.* Biztassuk – ha csak némi tehetséget fedezünk is fel – fiataljainkat kántorképző tanfolyamra való jelentkezésre. Ha kell, segítsük anyagiilag is (útiköltség, részvételi díj). Ha a távoltság okán ez esetleg nem megy, próbálja a szomszédos eklézsia kántorának ismereteit ellesni. Ha hamarabb nem, de tíz év múltán lesz kántora a gyülekezetnek. Világért ne keressünk kifogásokat. (Én nem tanítatom az idegen gyermekét, ki tudja, mi lesz vele addigra. Elköltözik stb.) Az is a mi nyeresé-

günk, ha valamikor így egy másik egyházközségnek lesz kántora. Hátha ott megolyasvalakit tanítanak, akit az élet éppen a mi egyházunkba „sodor”.

Sajnos az iskolákban és a közéletben tervszerűen ment az éneklés lejárata. (Futball-edzésre elengedték a gyereket...) Az éneklés összeforrasztja a lelkeket. Az elidegenítésre, a bizalmatlansággeltésre építő kommunizmus legfeljebb a csaszuskákat pártolta. A presbitérium éneklést támogató szolgálata egyúttal helyreállítja az emberek közötti bizalmat, együttműködési vágyat. *A lelki harmónia hozza magával a társadalom harmóniáját.*

Erdélyben minden egyházmegye minden évben megrendezi a gyülekezeti énekkarok találkozóját. Nincsenek helyezések, nincsenek díjak. Van fesztelen öröm és barátság. A résztvevők egy szalagot kapnak részvételük emlékére a zászlójukra. Nem kell 77 szólamra énekelni. A hangsúly a közös éneklésen van. Maradandó élményem a szászrégeni kórustalálkozó. 16 falusi gyülekezeti énekkar vett részt. Fiatalok és idősek együtt. Háziasszonyok, földművesek, értelmiségiek együtt. Utolsónak a helyi presbitérium kórusa került sorra. 52 tagú a presbitérium, 52 tagú a kórus! Megvetett lábbal álltak. (Innen minket senki sem billent ki. Nem veszítjük el az egyensúlyt!) Öntudatosan hirdették: „A Sionnak hegyén Úr Isten, Tied a dicséret!” S „Tebenned bízunk eleitől fogva!” Szervezzük tehát a rendszeres zsolnárt- és dicsérettanulást! Hirdessünk gyülekezetenként zsolnármondó versenyt!

P. V.

HOGYAN KÖSZÖNJEM

1. Hogyan kö - szön-jem a teg-na - pot Neked, Má-ért is
ál - dom Jé - zus, ne - ved. Re -ád bí - zom a
hol-na - po - mat, szomjaz-va vá - rom ir - gal-ma - dat.

2. Csodálva látom, türelmed végtelen, Nem vetsz magadtól könyörtelen. Szeretve vállalasz, amint vagyok, Eltörlöd vétkim, bármily nagyok

3. Veled szeretném járni az életet. Gond és kívánság s az élvezet, Ne zárja tőlem utam feléd. Haza találjak, ha szólsz: elég.

Vándor Gyula „Tanúd vagyok, Uram” c. énekgyűjteményéből, Bp., 1992.

ségre. Magyarországot a Nyugat segítségével akarta Nyugattá tenni. Magyar könyveit német fejedelmek és könyvkiadók kegyességéből, német földön nyomtatta ki, és életének alapja a protestánsok nemzetfölötti összetartása volt... A cél az volt, hogy a protestánsok közös szellemi kincseit magyarra ültesse, ezzel a magyarság szellemi nívóját a Nyugathoz emelje, viszont a nyugati nemzeteknek ugyanakkor bizonyítsa a magyarság képességét a szellemi emelkedésre.”

Ez a fajta „bizonyítás” máig is tart. *Ha valahol, valamikor is magyart külföldön elismerés, tisztesség ér, abban kicsit mindig benne van és benne lesz a református Szenczi Molnár Albert Istent magasztaló európai magyarsága is.* Akkor is így van ez, ha ő maga életének 1617-ig lepergett negyvenhárom esztendejét „merő bujdosásnak” mondja. Mintegy lelki summázat-ként lejegyzí: sok helyen való forgolódását Isten vezérlése oltalmazta, mivel az embernek útja nincs az ő hatalmában (Jer 10,23). Ezzel vigasztalja magát bolyongásában:

„Számkivetésben járt ez földön Christus Urunkis,

Járjuc el ez járást hát miis ő tagjai”.

Másik vigasztalása európai hontalanságában, hogy „hazámhoz való szeretetem-nec az jó Isten jeleit” és gyümölcseit is megadta neki. Ezek között tartja számon a Biblia kétszeri kiadását, szótárait, magyar nyelvűtanát. Mindezzel hazájának haszná-
ra kívánt szolgálni. Mint azzal is, hogy előkelő magyar asszonyokhoz írt leveleiben szorgalmazza olyan „leány gyermeki iskolák” alapítását, ahol „tisztességes öreg asszony emberec taníttat az apro leankakat olvasásra, es catechismusra”. Ez bizony *Európa jobbik felének jobbító szelleme egy magyar lélekben.* Végezetre álljon itt az „európai utas” Szenczi Molnár Albert imájának egy részlete, amit különös tekintettel az úton járókra szedett versbe, oppenheimi zoltárkiadásának (1607) függelékében:

„Kegyelmisségedből ez uton járásom
Legyen jó szerenczés minden faratságom
Hogy az hova megyec mostani utamon
Mindennemű dolgom végezzem jó modon.

Térhessec meg onnét nagy jó egészségben,
Hálákat adhassac azockall egyemben,
Az kik örvendeznec én megtérésemen
Add meg ezt énnékem kegyes Isten, Amen.”

Békefy Lajos

Dunamelléki Gondnoki-Presbiteri Konferencia Kölkeden

A konferencia helyszíne: Kölked, Mohács mellett.

A konferencia időpontja: 1999. június 18–20.

Június 18. (péntek)

- 13.00 Érkezés (Mohácsról 12.30-kor indul busz Kölkedre.)
- 15.00 Megnyitó, bemutatkozás. (Vezeti: Szabó Mihály mohácsi lelkipásztor.)
- 16.00 A gondolatok jelentősége (Cseri Kálmán igehirdetése magnóról)
- 17.00 Misszió a pesti dzsumbujban (Orián Géza szociális munkás)
- 19.00 Esti evangéizáció (Nagy Péter komlói lelkipásztor)
- 20.00 Beszélgetés, beszámoló a presbiteri munkáról, misszióról.

Június 19. (szombat)

- 08.30 A presbiter munkája, szolgálata, gyümölcse (Szappanos Zoltán siklósi lelkipásztor)
- 09.30 Bizonyágtétel: Krisztusba vetett hitem és presbiteri szolgálatom (Boóz Józsefné mohácsi presbiter)
- Áhitat (Szabó Mihály mohácsi lelkipásztor)
- 11.15 Beszámoló a Jugoszláviai Református Keresztyén Egyházzól.
- 14.00 Hogyan legyenek gyülekezetemnek jó presbiter? (Dr. Papp Vilmos, budapesti lelkipásztor, teológiai tanár)
- 15.00 A Presbiteri Szövetség missziói munkája, tervei (Mikó László, a Szövetség missziói titkára)
- 15.50 A horvátországi reformátusok helyzete (Varga György csúzai lelkipásztor)
- 16.40 A baranyai presbiterképzés és presbiter evangéizáció (Bana Gábor, a PSz területi szervezetének elnöke)
- 17.20 A református egyház Szlovéniában (Nagy Dániel szentgyörgyvölgyi lelkipásztor, a szlovéniai gyülekezetek gondozó lelkésze)
- 19.00 Esti evangéizáció (Dr. Papp Vilmos kőbányai lelkipásztor)
- 20.00 Beszélgetés a presbiteri tisztújításról (Vezeti Szabó Mihály mohácsi lelkipásztor)

Június 20. (vasárnap)

- 09.30 Istentisztelet úrvacsoraosztással. Igét hirdet Szénási János pécs-kertvárosi lelkipásztor, ágendázik Varga György, csúzai lelkipásztor.
 - 10.15 Zárómegbeszélés. (Vezeti Balla Tibor, a PSz elnöke)
 - 12.49 Busz indul Kölkedről Mohácsra.
- Részvételi díj: 3300 Ft, amelyből 1000 Ft-ot jelentkezéskor, június 10-ig kell elküldeni a Református Lelkészi Hivatalba: 7700 Mohács, Kálvin utca 4. (Tél.: 06-69 311-336). Ágyhuzatot mindenkinek hoznia kell. Csak ebéd 300 Ft, ugyanennyibe kerül a vacsora is.

Bűnös vagyok

- Katalin! Bűnös vagyok! Nagyon bűnös!
- Az vagy, János! Jézus pedig még nagyobb Megváltó.
- Valóban, nagy Megváltó annak, aki engedi magát megváltani. De az én szívem nem tiszta. Vágyam gonosz.
- Az egészségesekeknek nincs szükségük orvosra, csak a betegeknek. Ő nem igazakat jött hívogatni, hanem bűnösöket.
- Megtérésre... És éppen a megtérés az, ami belőlem hiányzik.
- Nem megtérésben vagy szegény, hanem hitben.
- Mit higgyek hát?
- Hinned kell Isten élő Igéjét: „Annak, aki hisz abban, aki az istentelent megigazítja, az ő hite tulajdonítottatik igazságul”. Eddig a napig te a cselekedetekben hittél és a szívedre meredtél – és csupa bűnt, nyomorúságot láttál. Van-e szívedben bűn?
- Van! – felelte riadtan a beteg – sok bűn! Túl sok bűn!
- Már ebből is világosan láthatod, hogy Isten nem hagyott el – szólt meggyőződéssel az aszszony.
- Így csak az az ember láthatja meg a saját bűnét, aki Szentlelket nyert.

Giertz Bo

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZAGOS REFORMATUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

Szerkesztő: VIT. Virág Sándor
 Felelős: DR. BAYÁNY LÁSZLÓ
 Kiadó: VIT. Virág Sándor és társai
 Nyomtatás: DR. BAYÁNY LÁSZLÓ
 Cím: 1051 Budapest, Rákóczi út 1.
 Telefon: 06-1-218-0266
 Fax: 06-1-218-0267
 E-mail: presbit@vit.hu

Miről írt lapelődünk hatvan évvel ezelőtt?

Lapunk elődjének 1939 pünkösdi ünnepére kiadott számát vizsgálva megállapíthatjuk, hogy sok érdekes tudósítással találkozunk. A felvetődő kérdések és események az akkori magyar társadalom helyzetére, állapotára is rávilágítanak.

Pünkösdi ünnepére kívánja felkészíteni egyházunk hívó és szolgáló közösségét a „Van-e Lélek a gyülekezetben?” című elmélkedés.

Az elmélkedés szerzője határozottan lezögezi: „mi a templomba a Szentlélek ihletéséért jövünk.” Hitünk és reménységünk szerint az Urat dicsőítő pünkösdi gyülekezetben megisméltődik, megisméltődhet az első pünkösdi csodája: az Úr által nekünk ajándékozott Lélek kitöltetik és jelen van a gyülekezetben.

Vigyáznunk kell, hogy bűneink miatt meg ne oltuk a Szentlélek munkáját és erejét, hiábavalóvá ne tegyük ajándékait!

Ha a Lélek jelen van közöttünk, akkor megtörténhet a „nagy csoda”: az, hogy „Isten a bal kezéből a jobb kezébe vesz át” – idézi a szerző Karl Barth megállapítását.

Könyörögjünk szüntelen azért, hogy ez mindig így legyen istentiszteleteink alkalmain!

– A lap közli dr. Szász Lajos államtitkárnak „Az újjászülető magyarság” című beszédét is, amelyet a neves református politikus és közéleti személyiség a Pesti Vigadóban mondott el.

Ünnepi beszédében az államtitkár kiemelte: *népünk csak hitében és erkölcsi életfolytatásában megújulva és megerősödve végezheti el azt a „néma küldetését, amelyet a Történelem Ura és Istene bízott Reá.”* – Csak így szolgálhatunk e hazában és az európai népek közösségében, más nemzeteknek is példát mutatva.

– 1939. május 6-án a budapesti Kálvin téri Egyházközségben Presbiteri Konferencia volt. Itt tartott előadást dr. Kádár Mihály főorvos, a Kálvin téri Gyülekezet presbiter is „Javaslatok az egyke leküzdésére” címmel.

Az előadó népesedési helyzetünk, szomorú fogyásunk negatív tendenciáit vizsgálja. Ennek megállítására és orvoslására több lehetőséget is felsorol. Ezek – többek között – a következők: *új szociális és egészségügyi, társadalombiztosítási intézkedések, a gyermekek és fiatalok otthoni közös nevelése, amely legyen családcentrikus, életigenlő és szeretetteljes!*

Közlő: Pintér Mihály

8. Nemzetközi Presbiteri Konferencia Sárospatakon

A konferencia időpontja: 1999. június 28–július 2.

A konferencia helyszíne: Sárospataki Református Kollégium, Sárospatak, Rákóczi út 1.

A konferencia címe: Kisebbségek határon innen és túl.

Június 28. (hétfő)

- 14.00 Érkezés, regisztráció, elhelyezkedés.
- 17.00 Megnyitó áhítat. *Virág Sándor* sárospataki lelkipásztor.
- 18.30 Megnyitó. *Balla Tibor*, a Presbiteri Szövetség elnöke.
- 19.00 Köszöntő. A vendéglátó kollégium képviselője.
- 19.30 Információk, személyes bemutatkozás.

Június 29. (kedd)

- 09.00 Reggeli áhítat. *Börzsönyi József* esperes, teol. tanár.
- 09.30 Kisebbségekről a Biblia alapján. *D. Szabó Dániel*, a Tiszáninneni Egyházkerület főgondnoka.
- 10.45 Kisebbségek a határon túl – ahogy a politikus látja. *Németh Zsolt*, a Külügyminisztérium politikai államtitkára.
- 11.30 Hozzászólások.
- 18.30 Esti evangéizáció. *Victor István* vallástanár.
- 19.15 Határon túli egyházrészek beszámolója: Erdély, Szlovákia, Jugoszlávia.

Június 30. (szerda)

- 09.00 Reggeli áhítat. *Kádár Ferenc* sátoraljaújhelyi lelkipásztor.
- 09.30 A cigánymisszió lelki háttere és gyakorlata itthon és külföldön. *Dr. Hadházy Antal*, Nyíregyháza-kertvárosi lelkipásztor, a cigánymisszió vezetője.
- 10.45 Cigánymisszió a nagyvárosban. *Orián Géza* szociális munkás.
- 11.15 Cigánymisszió Kárpátalján. A Kárpátaljai Református Egyház képviselője.
- 11.45 Hozzászólások.
- 15.30 Cigánymissziói csoportok bemutatkozása: Budapest-Ferencváros, Szerencs.
- 18.30 Esti evangéizáció. *Victor István* vallástanár.
- 19.15 Határon túli egyházrészek bemutatkozása: Királyhágómellék, Kárpátalja.

Július 1. (csütörtök)

- 09.00 Reggeli áhítat. *Korsós István* noszvaji lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző.
- 09.30 Mit várnak a kisebbségek az egyháztól?
- 09.30 A cigányság. *Dávid Beer* festőművész.
- 10.00 A határon túli magyarság (Az Erdélyi Egyházkerület képviselője.)
- 11.00 Az idemenekültek. *Bóka András* baranyai esperes.
- 11.30 Hozzászólások.
- 18.30 Esti evangéizáció. *Victor István* vallástanár.
- 19.15 Határon túli egyháztestek beszámolója. Horvátország, Nyugat-Európa.

Július 2. (péntek)

- 09.00 Összefoglaló, a konferencia tanulságainak megfogalmazása. *Balla Tibor*, a PSZ elnöke.
- 09.30 Átvonulás a templomba.
- 10.00 Istentisztelet úrvacsoraosztással. Igét hirdet *dr. Mészáros István*, a Tiszáninneni Egyházkerület püspöke.
- 11.30 Visszatérés a kollégiumba, csomagolás.
- 12.00 Ebéd, hazautazás.

Részvételi díj: 6500 Ft, amelyből 3000 Ft-ot 1999. június 15-ig a Presbiteri Szövetségbe el kell juttatni. (1092 Budapest IX., Ráday utca 28.) OTP-folyószámla: 11705008-20416641. További felvilágosítással szolgál a Presbiteri Szövetség a 06-(1)-218-0266/111. telefonon.

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Március

- 3.:** a Fundament Alapítvány küldöttsége tárgyalta a Szövetség vezetőivel a tervezett tanfolyamról, amelyről majd külön cikkben is beszámolunk. A Budapest-Budahegyvidéki Egyházközségben volt presbiteri csendesnap, amelyen a főtitkár is részt vett, és 7-én a Szövetség elnöke látogatást tett számos horvátországi gyülekezetben. Tárgyalt a presbiterekkel és lelkipásztorokkal. Két istentiszteleten is részt vett.
- 12–14.** között volt a zempléni egyházmegyei területi szervezet és a zempléni egyházmegye rendezésében a szokásos éves presbiteri konferencia, ame-

lyen mind az elnök, mind a főtitkár szolgált.

- 17.:** a Magyar Rádió református félórájában a főtitkár foglalta össze a közgyűlés eredményeit.
- 21.:** Abonyban volt presbiteri konferencia, ahol az elnök tartott előadást a presbiterválasztás kérdéseiről. Ugyanezen a napon Budaörsön volt körzeti konferencia, ahol a főtitkár tartott előadást.
- 24.:** volt a Budapest Déli területi szervezetünk elnökségi tagjának, *Fischer Márta* testvérünknek a temetése.
- 27.:** volt a 19. Dunamelléki Egyházkerü-

leti Presbiteri Konferencia a Budapest-Pasaréti Egyházközségben és a Baár-Madas Gimnáziumban.

Ugyanezen a napon a Szövetség elnöke, a Fundament Alapítvány meghívására részt vett Ammersfortban (Hollandia) az Alapítvány éves közgyűlésén és beszámolt a Szövetség munkájáról.

Április

- 18.:** a vértessaljai területi szervezet által rendezett abai presbiteri megbeszélésen szolgált a Szövetség elnöke. Ugyanezen a napon a nagykunsgyi területi szervezet csendesnapja volt Törökszentmiklóson.
- 19.:** volt a Presbiter szerkesztőbizottsági ülése.

„A REFORMÁTUS EGYHÁZ TAGJAI A SZABADSÁGHARCBA” PÁLYÁZAT EREDMÉNYE

Az elmúlt évi 5. számunkban hirdettük meg 15–23 éves fiataloknak „A református egyház tagjai a szabadságharcban” című pályázatunkat, amelynek határideje 1999. január 30-a volt. A bírálatot *Kósa László* egyetemi tanár, akadémikus, és *Kertész Botond* levéltáros, PhD-ösztöndíjas végezték el és juttatták el Szövetségünkbe 1999. március 8-án. A bírálat jellegű volt. A jeligés borítékokat a Szövetségben bontottuk fel, és a bíráló bizottság javaslatával egybevetve a következő eredményt hirdette ki:

Első díjat nem adtak ki, de két második díjra tett javaslatot a bíráló bizottság, amit a Szövetség el is fogadott. Ezek:

Vajda Péter, aki 1981-ben született és a Pápai Református Gimnázium tanulója.

Tóth Julianna, aki 1979-ben született, Békésen lakik és a Debreceni Református Egyetem Hittudományi Karának első éves hallgatója.

A bíráló bizottság javaslata alapján két harmadik díjat osztunk ki:

Ledó Éva, aki 1983-ban született és Szentesen lakik.

Rácz Krisztina, aki 1981-ben született és Nagykőrösön lakik, és az ottani Arany János Református Gimnázium XI. osztályos diákja.

A bíráló bizottság négy pályázatot javasolt dicséretre:

Császár Katalin (szül. 1983) Polgárdiban lakó, *Józsa Péter* (szül. 1984) Nyárs-

apáton lakó, *Lizik István* (szül. 1981) Cegléden lakó és *Péter Balázs* (szül. 1984) Kecskeméten lakó kedves ifjú testvérünket.

További munkájukra, tanulmányaikra és egész életükre Isten gazdag áldását kérjük. Az ünnepélyes eredményhirdetésre 1999. május 14-én, a Szövetség elnökségének kibővített ülésén kerül sor.

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa.

Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Bodolay Géza*, *Dr. Ritoók Zsigmond*, *Hegyí-Füstös István*, *Dr. Papp Vilmos*, *Dr. Cseh Lajos*, *Kövespataki László*, *Winter Silvia*. Felelős szerkesztő: *Békéfy Lajos*. Felelős kiadó: *Balla Tibor*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Telefon: 218-02-66. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 360,- Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 900,- Ft, Európa és a tengerentúl más országaiba 15\$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készült a Százszorszép Kft. nyomdájában. Felelős vezető: *Vas Ágota*. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza! Egy példány ára: **60 Ft.**

Az irgalom Európájáért!

„Mert az Úr számon kéri a kiontott vért, megemlékezik róluk, nem feledkezik el a szegények kiáltásáról” (Zsolt 9,13).

Valóban büntetlenül lehet ontani ártatlanok vérért? A szegényről, a földönfutóról még Isten is elfeledkezik? Hányan tesznek fel szinte percnként ilyen kérdéseket tőlünk 6-700 kilométerre délre, de itthon és szerte a nagyvilágban is. Van-e felelet erre? Igen. Isten Igéje szerint a szegények nincsenek védelem és fegyver nélkül! Csak más a fegyverük, mint az őket koldusbotra juttatóknak, az üldözőknek. Nem a gyűlölet, nem a haditechnika a fegyverük, hanem olyan, mint a gyermekeké: ez pedig a sírás, a kiáltás, az imádság. Azóta, hogy Ábel kiontott vére a földről az Úrhoz kiáltott, a választott nép története az Úrhoz kiáltások, könyörgések, siralmak, imák szent és megrendítő története – egészen a mai siratófalig. Az ószövetségben mintegy

170-szer fordul elő a kiáltani, kiáltás szó, de az újszövetségben is gyakori. Jézushoz, a Dávid fiához kiáltanak a vakok, a megszállottak, a betegek, a kánaáni asszony, sőt, az embereket gyötrő tisztátalan lelkek is. Imák és Istenhez kiáltások, sóhajtások járnak át magyar történelmünk évszázadait is, kezdve az ómagyar Mária siralommal himnuszunkon át napjaink templomi és költői fohásztöredékeig. Erős és hatékony lelki fegyverzet ez nemzedékről-nemzedékre! Igen, mert mennyei Atyánknak nyitott füle, végtelenül finom hallása van. Ő ismeri szívünk, gondolataink titkos rezdüléseit. Miként az édesanya éjszakai alvásában is érzékeli szíve magzatának szabálytalan lélegzését, ha az beteg, és szirénaként riasztja föl gyermeke lázas pihegése, Urunk így hallja meg a szegények kiáltását, akár földönfutó tömegként nyögnek föl, mint Koszovóban, akár magányos kivetettként nyöszörgi el valaki panaszát. Istenünknek pedig van földi serege, vannak eszközei: irgalmas szívek, irgalmas közösségek, irgalmas szervezetek, intézmények és hatalmak. A szegények kiáltása magasabbra száll, mint a repülőgépek, a kémholdak, és mélyebbre hatol, mint a radarsugarak: egészen Isten szívéig. Ezek a segélykiáltások nem térnek vissza üresen: Isten gyógyító szavát, ígéretét hozzák el a sebzett lelkeknek. Aki bízó hittel kiált fel Őhöz, az lelkileg megtalálja a Töviskoronás Királynak, a Fájdalmas Férfiának, a Feltámadottnak sebhelyes kezét. Ez a sebhelyes kéz Isten egyetlen béketeremtő „fegyvere”, mely mindig úgy visz győzelemre, hogy felemel, bekötöz, áld és eltakar.

Pestalozzi, a zürichi református pedagógus, „az emberiség nevelője” ezt írta: „*Boldogok, akiket a világ szegényei és kitaszítottjai imájukba foglalnak, és akiknek jótettét az özvegyek és az árvák hálakönnyyekkel köszönik meg Istennek. De jaj azoknak, akik ellen a világ szegényei és kitaszítottjai Istenhez küldik kiáltásukat, akik miatt az özvegyek és az árvák a fájdalom könnyeit hullajtják Isten kezére!*”. Mennyivel másképpen nézne ki Európa, ha egyre többen lennének benne ilyen imádkozó szegények, árvák, özvegyek. Hiszen ez a szegénység, az árvaság, a kitaszítottság végét jelentené. És az irgalom Európájának megszületését, ahol valóban él a krisztusi új ember, a felebarát, a testvér. Ezt az Európát Krisztus után kétezer évvel éppen ideje lenne már felépíteni, még akkor is, ha most éppen az ellenkezője történik, igen rafinált módokon és eszközökkel. Könyörögjünk azért, hogy kezdje el Isten ezt a nagy újjáteremtést a Balkánon, és azzal egyidejűleg folytassa bennünk, és öreg kontinensünk minden zugában!

A felelős szerkesztő

Az Egyesült Nemzetek imája

Urunk, ez a földgolyó, ahol élünk, párányi csillag a világmindenségben.

Rajtunk áll: olyan planétává alakítsuk, hogy lakóit ne fenyegetse háború, éhség, félelem, ne ossza meg őket az értelmetlen szembenállás faji, világnézeti okok miatt. Ajándékozz nekünk bátorságot és előrelátást, hogy már ma elkezdjük ezt a nagy munkát, melynek révén gyermekeink, s azoknak gyermekei is emelt fővel viselhesék az ember nevet.

Irgalmas és mindenható Isten, vannak félelmeink, melyektől nem tudunk szabadulni. Gondolunk a természet pusztulására, a béke veszélyeztettségére, az éhség és az igazságtalanság következtében szenvedő embertársainkra. Kérünk Téged, segíts: hadd győzzük le félelmeinket. Őrizd bennünk az éberség vigyázó szellemét. Ne engedd, hogy erőt vegyen rajtunk „a semmit nem tehetünk” érzése. Mutass nekünk olyan lehetőségeket, melyek révén mi is tehetünk valamit a békétlenség, az igazságtalanság és a teremtett világ rombolása ellen. Ajándékozz nekünk hitet, amely vallja: mindennel szemben, ami félelmet okoz, Nálad oltalmat és védelmet találunk. Ámen.

(Olvasható az ENSZ New York-i székházában.)

Minden reggel

oda kell tartanunk
életünk kis edényét Eléje,
hogy feltöltse, és hordozhassuk nappal
s visszaadjuk estére Neki.

Dag Hammarcksjöld
az ENSZ egykori főtitkára

A Krisztus

legyen ételiünk
és italunk a hit legyen.
Igyuk magunkba boldogan
a Lélek józan mámorát!

Ambrosius egyházatya